

Jordbundens Dag 2024

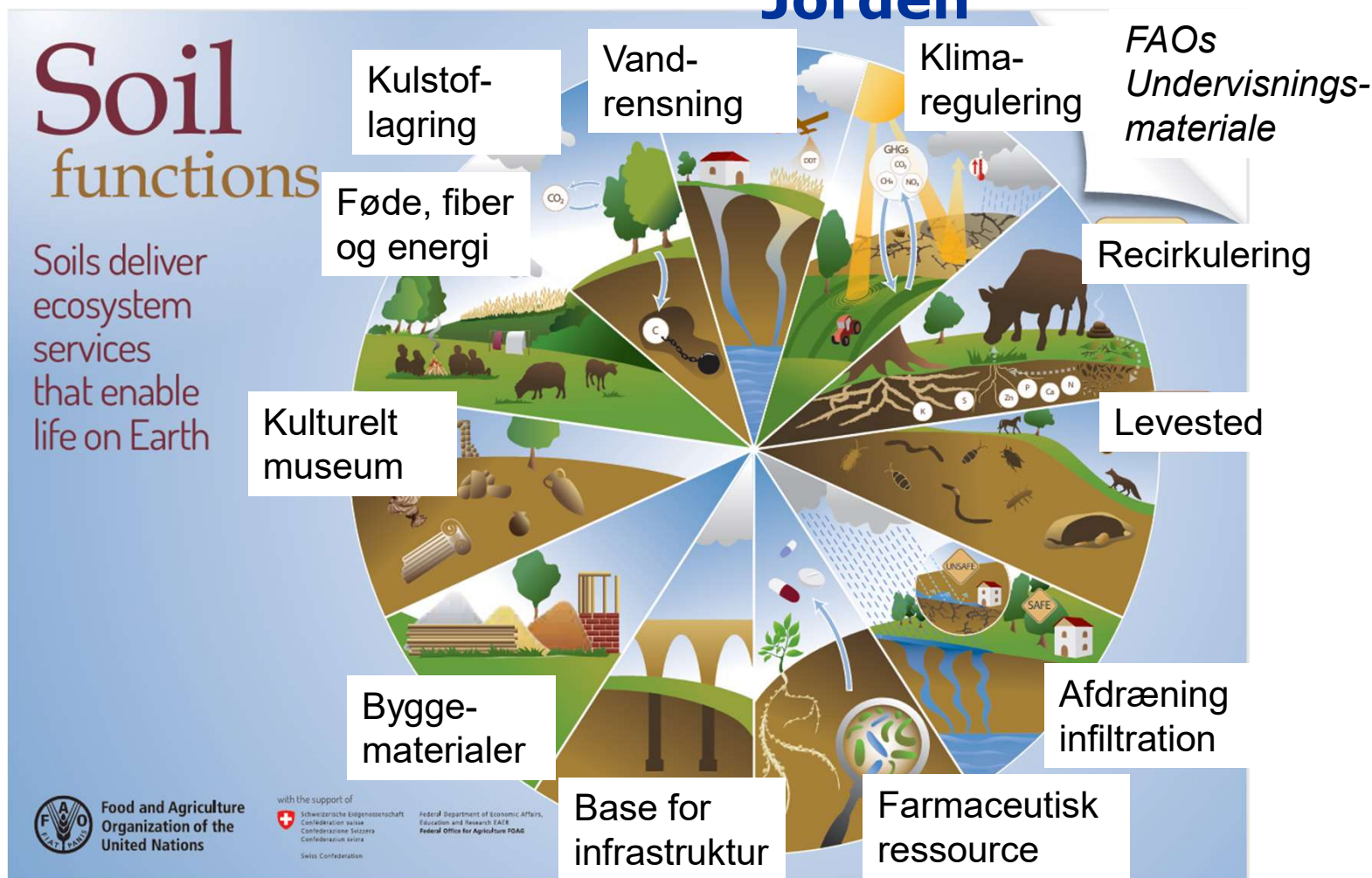
Hvad kendetegner en sund jord?

- Og hvordan kan man nemt teste den?

V/ Annette V. Vestergaard, FRDK

Jordens mange økosystemtjenester: Grundlag for livet på Jorden

Material de comunicación | Alianza Mundial por el Suelo | Organización de las Naciones Unidas para la Alimentación y la Agricultura (fao.org)

Definition af jordens frugtbarhed

"Jordens evne til vedvarende at understøtte en planteproduktion, der er forsvarlig med hensyn til omfang, kvalitet, rentabilitet og påvirkning af det omgivende miljø"

Bent T. Christensen, AU

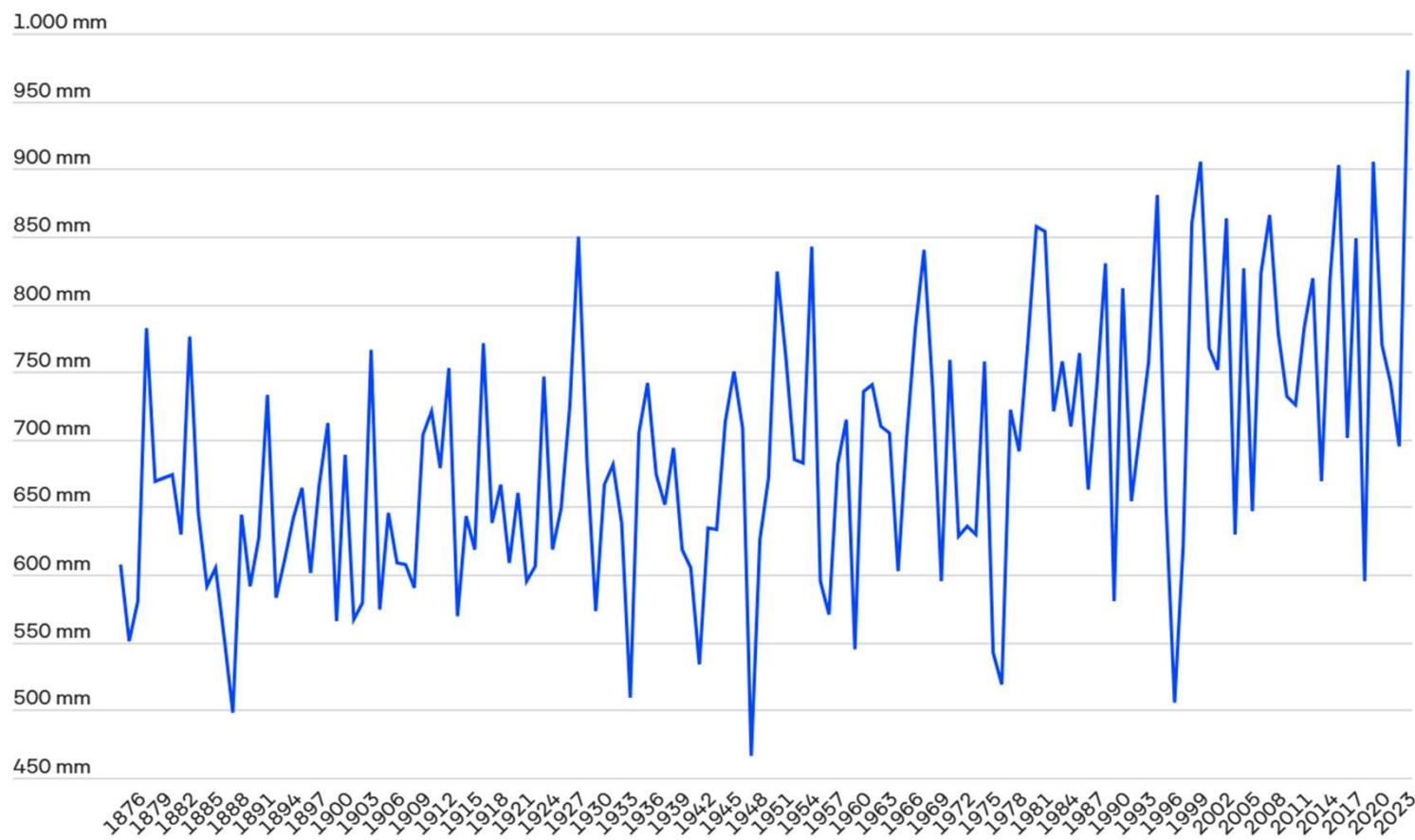

En sund jord er robust i forhold til klimaændringer

Sund jord klarer nedbørsrekorder

Årlig nedbør i Danmark siden 1874

Kilde: DMI

Nøgleparametre for jordsundhed

➤ *Kemiske parametre*

- næringsstoffilgængelighed
- organisk stof niveau
- reaktionstal
- næringsstofftab

➤ *Biologiske parametre*

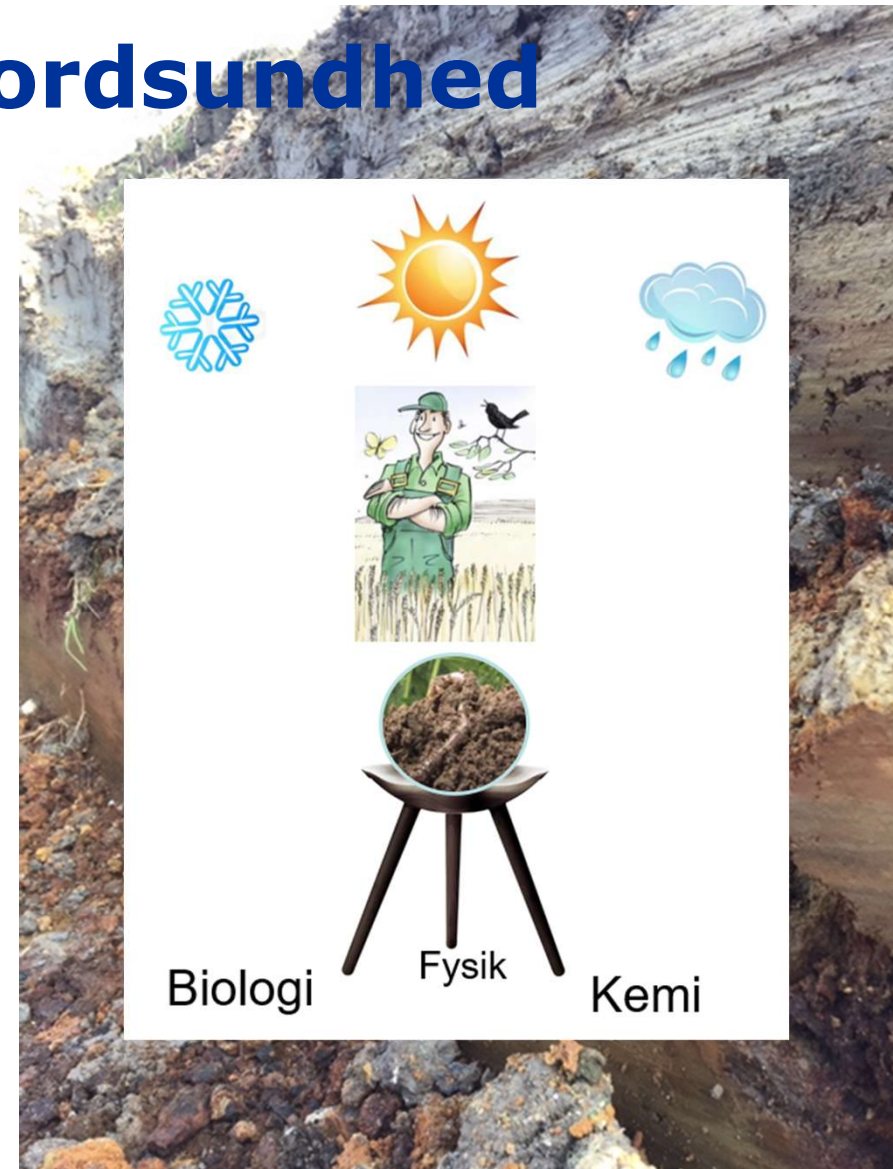
- roddebyde
- frøpulje for ukrudt
- jordbårne patogener
- artsdiversitet

➤ *Fysiske/mekaniske parametre*

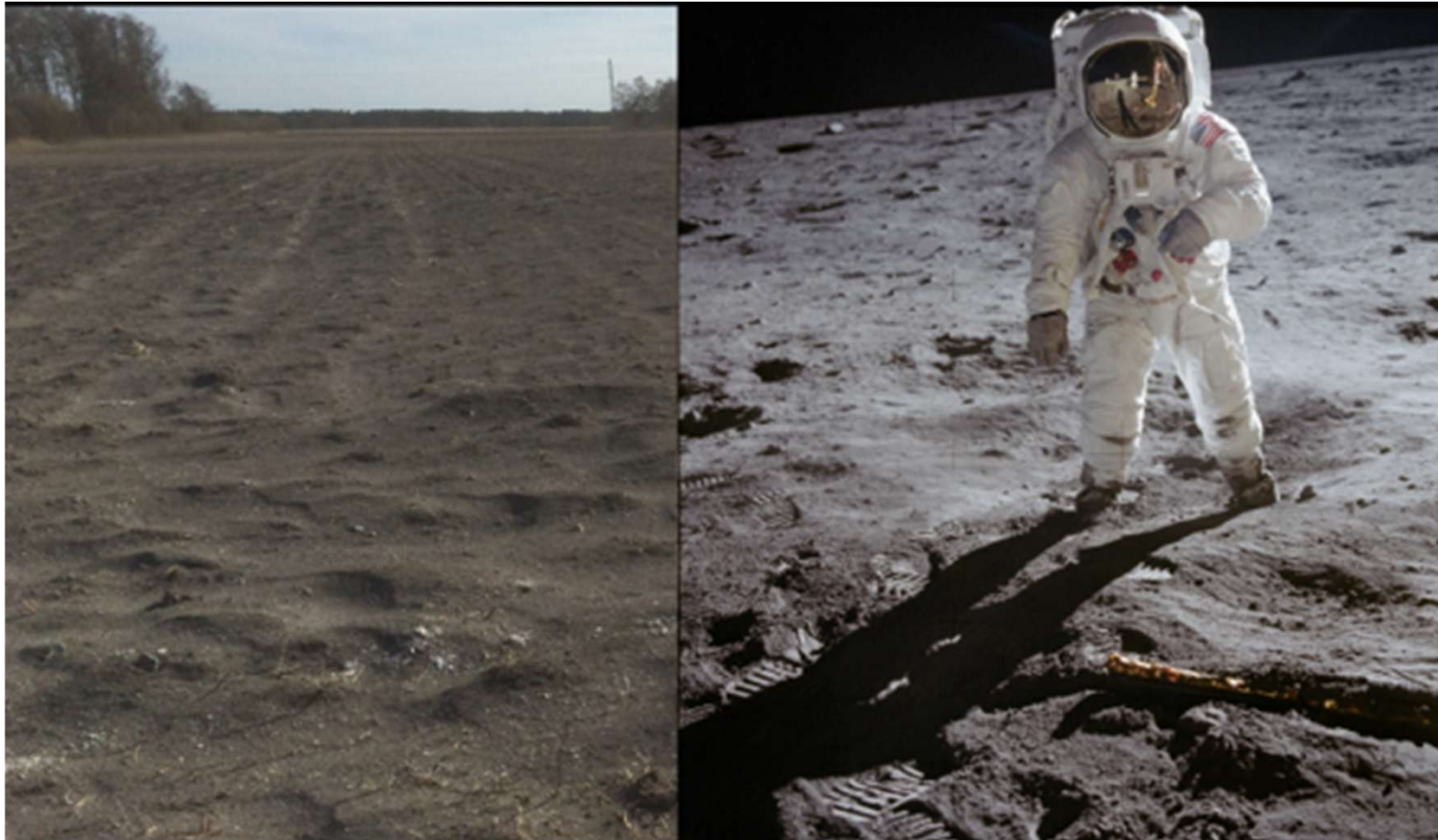
- vandholdende evne
- infiltrationskapacitet
- tekstur
- jordtæthed
- strukturstabilitet

➤ *Planteproduktions parametre*

- afgrødevalgets bredde
- planteproduktionens størrelse og kvalitet
- behov for tilførsel pr. produceret enhed
- omkostningsniveau pr. arealenhed

SER JORDEN SUND UD?

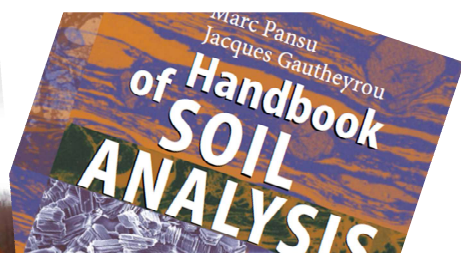
PP fra Henrik Ahlsten, svensk landmand som praktiserer regenerativ dyrkning

Test af jord- brug sanserne!

VURDERING AF JORDENS FRUGTBARHED

HVAD FEJLER JORDEN?

Vokser afgrøden dårligt i en mark eller i dele af marken? Brug faktaarkene til at diagnosticere, om det skyldes problemer med jorden.

Se faktaark, videoer, vejledninger mv. på landbrugsinfo.dk/jord

Faktaark

- Faktaarkene beskriver enkle metoder til at foretage kortlægning/ vurdering af jordens sundhedstilstand.
- Metoderne kan udføres på kort tid og uden brug af dyrt udstyr og laboratorier
  - På arkene ses en liste over udstyr og en trin for trin vejledning
  - QR-koder giver adgang til korte instruktionsvideoer

Faktaarkene er udviklet i et samarbejde mellem SEGES og Aarhus Universitet.

Valg af faktaark ✓

- Vil du give jorden et overordnet sundhedstjek?**
- ✓ Hvordan er jorden som vækstmedie?
- Er jorden generelt våd, så der kun er få dage med optimale etableringsbetingelser? Eller er der områder med dårlig vækst senere i sæsonen?**
- ✓ Er jorden vandlidende i dybden?
  - ✓ Kompakt jord - er der rodstandsede lag?
  - ✓ Hvordan er jordens struktur?
- Ønsker du at vide om et pakket jordlag er vandstandsede? Eller står der overfladevand på jorden?**
- ✓ Kompakt jord – hvor hurtigt afdræner den?
- Er der et ensidigt kornsædskifte, og fjernes halmen uden at der tilbageføres organisk materiale? Virker jorden kold? Eller har den dårlig lugt og gråligt udseende?**
- ✓ Hvordan er jordstrukturen og indholdet af organisk stof?
  - ✓ Er jorden vandlidende i dybden?
- Udebliver mågerne i forbindelse med jordbearbejdning? Er mængden af organisk stof i jorden lav? Eller sker der ingen omsætning af planterester?**
- ✓ Hvor stor er regnormebestanden i jorden?
- Vil du være klogere på jordteksturen?**
- ✓ Hvordan er jordens tekstur?

FORBEDRING AF JORDENS FRUGTBARHED

Regnorme- Indikator for den sunde jord

Sikrer:

- Næringsstofomsætning og -tilgængelighed
- God jordstruktur
- Rodvækst
- Luftskifte
- Vandinfiltration
- Vigtig i jordens økosystem (soil food web)

10-1.000/m² jord

Hvor stor er regnormebestanden i jorden?

Uddrivning med sennepspulver

- Tæl de fundne regnorme
- Se på størrelsen af ormene
- Se efter regnormegange – lodrette, vandrette
- Se efter ekskrementer på overfladen

Brug det til at:

- Vurdere jordsundheden **400/m²** er en **sund bestand**
- Undersøge effekten af dyrkningstiltag

Hvordan er jorden som vækstmedie?

1 Grav et firkantet spadestik op af jorden to eller flere forskellige steder i marken.

2 Vurder jordens lugt, farve, aggregater og fasthed ved hjælp af skemaet til højre.

3 Undersøg røddernes udseende. Brug skemaet til højre.

4 Undersøg ved hjælp af saltsyreopløsningen, om der er tegn på calciummangel. Dryp saltsyreopløsning på jorden, og se, om den reagerer med brusen. Supplér evt. med jordprøve for at afdække jordens pH.

- Jordens overflade
- Lugt
- Farve
- Aggregater
- Jordens hårdhed
- Varmefornemmelse
- Regnormegange
- Rødder
- Syre-test

Brug testen til at:

- Vurdere jorden
- Tiltag til forbedringer

All round: Sylteglastest

Tjek:

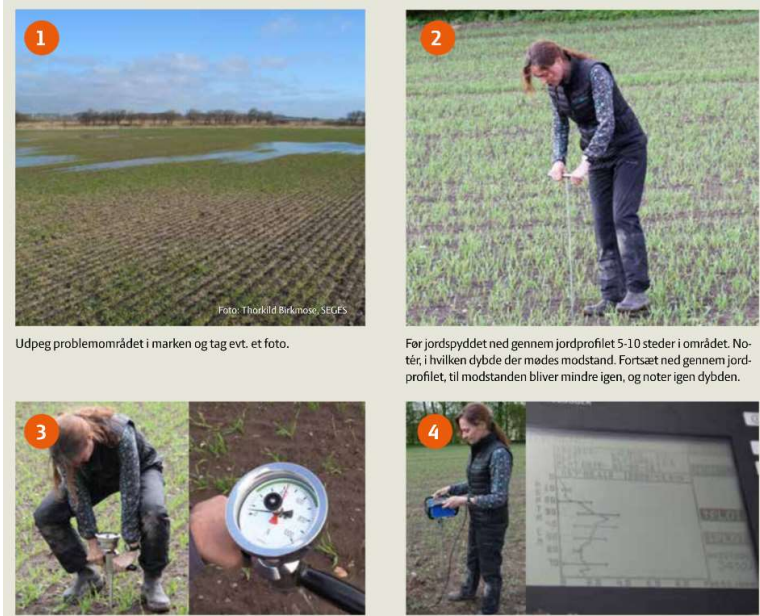
- Lugt
- Farve
- Klarhed
- Aggregater

Brug testen til at:

- Vurdere jordens sundhed
- om jorden er klar til at ændre dyrkningspraksis/behov for tiltag

Jordfysik: Jordspyd - Kompakt jord

Mål jordmodstanden

- Skyldes vand på marken jordpakning eller dårlig dræning?
- Hæmmet plantevækst?

Brug det til at

- Vurdere harve- pløjesåler og al-lag/vandstandsene lag
- Finde de rigtige løsninger
  - Biologisk jordløsning
  - Mekanisk
  - Forebyggende indsatser

Hvor hurtigt afdræner jorden? Infiltrationsevne

Brug testen til at:

- Konstatere om der er vandstandsede lag
- Finde ud af om makroporestrømningen fungerer
- Sammenligne jord/dyrkningsstrategi
- Finde tiltag til forbedringer

Jordstruktur – Sq. Ved AU

Prøv nogle gange og lær

- At vurdere jordens fysiske tilstand/densitet
- Jordstrukturen i underjorden

Brug det til at:

- Vurdering pakning
- Forklare mistrivsel
- Fokus på tiltag til minimering af jordpakning og forbedringstiltag

Struktur-kvalitet	Størrelse og udseende af aggregater/knolde	Synlig porøsitet af rødder	Udseende efter opdeling: Forskellige jordtyper	Udseende efter opdeling: Samme jordtype, forskellig dyrkning	Karakteristiske egenskaber
Sq1 Meget smuldrende Aggregater smuldres nemt mellem fingrene	For det meste <6 mm efter smuldring	Særdeles porøs Rødder vokser overalt i jordblokken			 Fine aggregater
Sq2 Smuldrende Aggregater deles nemt i mindre stykker med én hånd	En blanding af porøse, afrundede aggregater fra 2 mm – 7 cm. Ingen knolde	De fleste aggregater er porøse Rødder vokser overalt i jordblokken			 Stor porøsitet
Sq3 Fast De fleste aggregater deles nemt i mindre stykker med én hånd	En blanding af porøse aggregater fra 2 mm – 10 cm; mindre end 30% er <1 cm. Der kan være nogle kantede, ikke-porøse knolde	Der er makroporer og sprækker Porøsitet og rødder forekommer i aggregater og knolde			 Lille porøsitet
Sq4 Kompakt Kræver en betydelig indsats for at dele knolde/aggregater i mindre stykker med én hånd	For det meste store >10 cm og mindre kantede, ikke-porøse; vandrette/flade også muligt; mindre end 30% er <7 cm	Få makroporer og sprækker Alle rødder er samlet i klynger i makroporer og omkring knolde og aggregater			 Tydelige makroporer

Får du chancen for at se dybden, så grib den

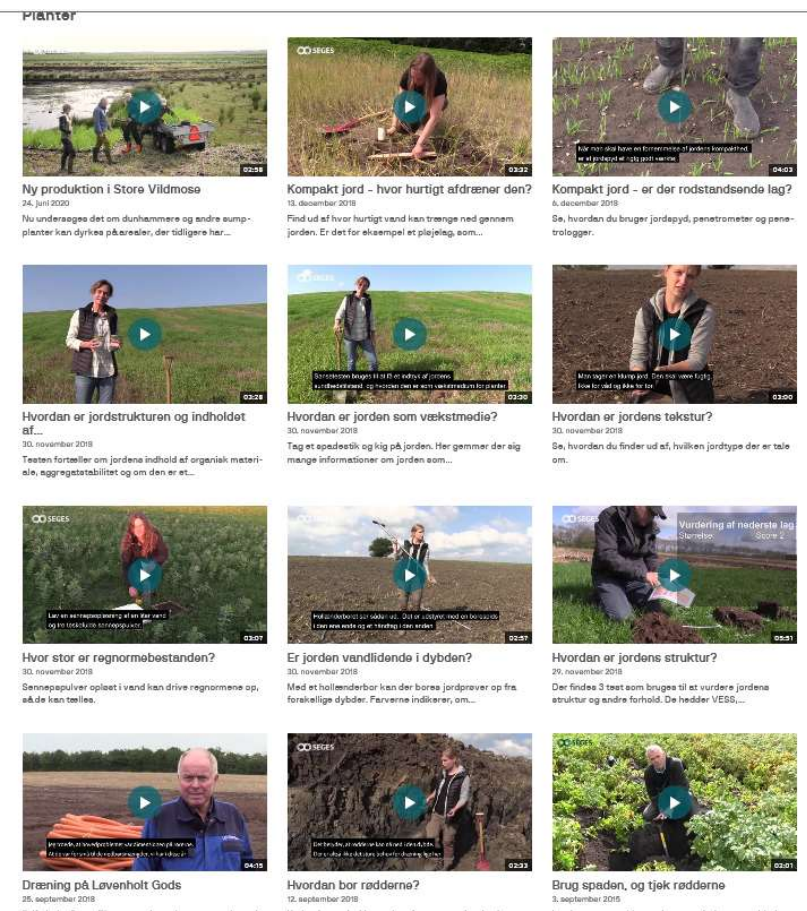
- Rød- og gulbrune farver viser godt luftskifte
- Grå og gråblå farver viser iltfattige forhold
- Marmorering i gråt og rustrødt viser periodevis vandmætning

VIDEOER

<https://www.seges.tv/channel/27487281/planter?tag=jord%20>

Planter

Ny produktion i Store Vildmose
24. juni 2020
Nu undersøges det om dunhammer og andre sumpplanter kan dyrkes på øer, der tidligere har...

Kompakt jord - hvor hurtigt afdræner den?
13. december 2018
Find ud af hvor hurtigt vand kan trænge ned gennem jorden. Er det for eksempel et plejlag, som...

Kompakt jord - er der rodstandsende lag?
6. december 2018
Se, hvordan du bruger jordepyd, penetrometer og penetrolloger.

Hvordan er jordstrukturen og indholdet af...
30. november 2018
Testen fortæller om jordens indhold af organisk materiale, aggregatstabilitet og om den er et...

Hvordan er jorden som vækstmedie?
30. november 2018
Tag et spadestik og kig på jorden. Her gemmer der sig mange informationer om jorden som...

Hvordan er jordens tekstur?
30. november 2018
Se, hvordan du finder ud af, hvilken jordtype der er tale om.

Hvor stor er regnormebestanden?
30. november 2018
Sennepspulver opløst i vand kan drive regnormene op, så de kan tælles.

Er jorden vandlidende i dybden?
30. november 2018
Med et hollændværk kan der børes jordprøver op fra forskellige dybder. Farverne indikerer, om...

Hvordan er jordens struktur?
29. november 2018
Der findes 3 test som bruges til at vurdere jordens struktur og andre forhold. De hedder VESS...

Dræning på Løvenholt Gods
25. september 2018

Hvordan bor rødderne?
12. september 2018

Brug spaden, og tjek rødderne
3. september 2018

SEGES
Landbrugsinfo.dk

Foreningen for Reduceret Jordbearbejdning i Danmark

Sund jord

– det er der
fremtid i

**Tak for
opmærksomheden**

